قورنقپايمىن كوشپەلى بۇلت توسار دەپ كوز الدىمدى

(باسى 1 ـ بەتتە)

جۇڭگو مەن امەريكانىڭ مەملەكەت باسشىلارىنىڭ ئەدىدارلاسۋى جۇرت نازارىن اۋاردى. ەل ئىشى ـ سىرتنىداعى قوعامدىق پىكىر ساپار تابىستارىن جوعارى باعالاپ، ئتۇراعا شي جينپيڭنىڭ بۇل جولعى ساپارى ورتاق تانىمدى ۇيىستىرۋعا، تۇسىنىكتى ارتتىرۋعا، سەلبەستىكتى دامىتۋعا، سەنىم جەتكىزۋگە كۇش سالىپ، باسشىلار ئماجلىسىنىڭ تابىستى وتۋىنە ماڭىزدى ۇلەس قوسىپ، دۇنيە ئجۇزىنىڭ بەيبىتشىلىگى مەن داموۋىنا ورنىقتىلىق بولجامىن ۇستەدى دەپ قارادى.

ئبىرىنشى، كوپ جاقتىلىقتىڭ كەڭ كولەمدى ورتاق تانىمىن ۇيىستىردى

ژاڭ ي بىلاي دەدى: قازىر سىڭار جاقتىلىق پەن قورعاماپازدىق ۇزدىكسىز ئورشىپ، ئار ەلدىڭ ئوزارا سەنىمىنە، سەلبەستىگىنە ىرتكى سالىپ، حالقارالىق ەرەجە تارتىبىنە سوقتىعىپ، الەم ەكونوميكاسىنىڭ ارتۇينا كەسىرىن تيگىزۋدە. دۇنيە ئجۇزى كوپ جاقتىلىققا تاباندى بولۋعا جانە ونى دارىپتەۋگە ئارقاندايمەزگىلدەگىدەن دە مۇقتاج. وسى جولعى ساپار كەزىندە، ئتۇراعا شي جينپيڭ G20 باسشىلار ئماجلىسىنىڭ جالپى ماجلىسىنە قاتىناسىپ، كوپ جاقتىلىق رۋحىن ۇستانىپ، تىلدەسۋ مەن تالقىنىڭ سەلبەسۋ، سيىسىمدى بولۋ، بىرگە يگىلىككە كەنەلۋ بەتالىسنا قاراي داموۋنا جەتەكشىلىك ەتىپ، ادامزاتتىڭ تۇيىقتالۋدان ەسىك اشۋعا قاراي بەت الۋى بوگەۋگە بولمايتىن ئداۋىر اعىمى ەكەندىگىن، ئار ەل الدەقاشان بەينەتتە دە، زەينەتتە دە بىرگە بولىپ، تاعدىرلارى توعىسقاندىعىن اتاپ كورسەتتى. ئبىز ورتاق مۇددەنى تىاناق ەتىپ، ۇزاق بولاشاقتىق داموعا نازار اۋدارىپ، مەزەتتىك شولاق ويدىڭ كەسىرىنەن ورنىنا كەلتىرۋگە بولمايتىن تاريحي قاتەلىك وتكىزۋدەن ساقتانۋىمىز كەرەك. ئتۇراعا شي جينپيڭ بريكس ەلدەرى باسشىلارىنىڭ ئەدىدارلاسۋى، جۇڭگو، رەسەي، ئۇندىستان باسشىلارىنىڭ ئەدىدارلاسۋى، جۇڭگو، افريكا باسشىلارىنىڭ ئەدىدارلاسۋى سياقتى "شاعىن كوپ جاقتى" قيمىلدارعا قاتىناسىپ، ئار جاقتى بىرگە اقىلداساتىن، بىرگە قۇراتىن، بىرگە يگىلىكتەنەتىن الەمدىك جونگە سالۋ كوزقاراسىنا تاباندى بولىپ، بىرلەسكەن مەملەكەتتەر ۇيىمىن وزەك، حالقارالىق زاڭدى نەگىز ەتكەن حالقارالىق جۇيەنى قورعاپ، دۇنيە جۇزىلدىك ساۋدا ۇيىمىن وزەك، ەرەجەنى نەگىز ەتكەن كوپ جاقتى ساۋدا ئتۇزىلىسىن قورعاپ، كوپ جاقتىلىق پەن ەركىن ساۋدانى بىرگە جەبەپ، حالقارالىق قارىم ـ قاتىناستىڭ دەموكراتيالانۋىن ىلگەرىلەتىپ، اشىق دۇنيە ئجۇزى ەكونوميكاسىن تۇلعالاۋعا ۇندەپ، ئماجلىس زالىنىڭ ئشى ـ سىرتىندا كەڭ كولەمدە ۇندەستىككە يە بولدى. ئتۇراعا شي جينپيڭ بىرلەسكەن مەملەكەتتەر ۇيىمىنىڭ باس حاتشىسى كۇتتەرەسپەن كەزدەسكەندە، جاعدايى نەعۇرلىم كۇرەدەلى، قاتاڭ بولعان سايىن بىرلەسكەن مەملەكەتتەر ۇيىمىنىڭ بەدەلى مەن رولىن سولعۇرلىم ايگىلەي ئتۇسۋى كەرەكتىگىن باسا دارىپتەدى. جۇڭگو، فرانسيا، بىرلەسكەن مەملەكەتتەر ۇيىمى G20 باسشىلار ئماجلىسى كەزىندە كليمات وزگەرىسى ماسەلەسى جونىندە شاعىن كولەمدە ئماجلىس وتكىزىپ، جەر شارىنىڭ كليمات وزگەرىسىنە توتەپ بەرۋ ئۇردىسىن ناقتى ارەكەت ارقىلى ۇزدىكسىز قولدادى. ئار جاقتىڭ بىرگە قۇلشىنۋىندا، G20نىڭ وساكاداعى باسشىلار ئماجلىسى كوپ جاقتىلىقتى قولداۋدىڭ نەگىزگى ئۇنىن تاراتىپ، حالقارالىق جاعدايدىڭ داموۋنا تۇراقتىلىق جانە وڭ ەنەرگيا قوستى. فاكتتەر كوپ جاقتىلىقتى دارىپتەۋ مەن ونى امالياتتا ايگىلەۋدىڭ تەك جۇڭگونىڭ عانا تالعامى ەمەستىگىن، دۇنيە جۇزىندەگى باسىم كوپ ەلدەردىڭ ورتاق تانىمى مەن جۇرەك ۇنىنە اينالعانىن دالەلدەدى. ادىلەتتىگە كومەك كوپ. جۇڭگو كوپ جاقتىلىقتىڭ دۇرىس جولىنان جازباي، تاريح پەن ئمۇرالدىڭ دۇرىس جاعىندا تۇرىپ، حالقارادا اناعۇرلىم كوپ تۇسىنىك پەن قولداۋعا يە بولۋدا.

ەكىنشى، G20 سەلبەستىگىن دۇرىس بەتالىسقا جەتەكتەدى

ژاڭ ي بىلاي دەدى: دۇنيە ئجۇزى ەكونوميكاسىنىڭ العا باسۋىنىڭ جول ايىرىعندا، حالقارالىق جۇيە وزگەرىسىنىڭ شەشۋشى كەزەڭىندە G20نىڭ ساياساتىنىڭ سايكەسۋ مەن سەلبەستىكتى كۇشەيتۋىنىڭ ماڭىزدىلىعى مەن كوكەيى تەستىلىگى ارتپاسا ازايعان جوق. ئتۇراعا شي جينپيڭ ئداۋىر داموۋىنىڭ تالابىنا نازار اۋدارىپ، ئار جاقتىڭ وبيەكتيۋ زاڭدىلىقتا قۇرمەت ەتىپ، داموۋدىڭ ۇلكەن اۋقىمىن يگەرىپ، ورتاق بولاشاقتى كوكەيدە ساقتاپ، مىنا ئتورت جاقتان جازباۋىن دارىپتەدى: ئبىرىنشى، رەفورما جاساۋدان، جاڭالىق اشۋدان جازباي، ارتۇدىڭ قوزعاۋشى كۇشىن اشىپ، جوعارى ساپالى داموعا جۇزەگە اسىرۋ كەرەك؛ ەكىنشى، داۋىرمەن بىرگە العا باسۋدان جازباي، الەمدىك جونگە سالۋدى كەمەلدەندىرىپ، حالقارالىق فينانس جۇيەسىنىڭ رەفورماسىن ىلگەرىلەتۋ كەرەك؛ ئۇشىنشى، قيىندىقتان تايسالماي العا ۇمتىلۋدان جازباي، داموعا بوگەتتەردى تالقاندىرىپ، اناعۇرلىم كوپ مەملەكەت پەن ئۇىمدىڭ ەكونوميكالىق جاھاندانۋىنان يگىلىككە كەنەلۋىنە مۇمكىندىك جاساۋ كەرەك؛ ئتورتىنشى، سەرىكتەستىك رۋحتان جازباي، الاۋزدىقتى ۇيلەسىمدى ئبىر جاقتى ەتىپ، تەڭ تۇرعىدا كەڭەسۋ ارقىلى ورتاق تانىمدى كەڭەيتۋ كەرەك. وسى دارىپتەمەلەر دۇنيە ئجۇزى ەكونوميكاسى ئدوپ كەلگەن سىن ـ سايىستارعا توتەپ بەرۋگە ايقىن باعدار كورسەتتى، بۇل اناعۇرلىم كەڭ الەمدىك داموعا كەڭستىگىن اشۋعا ئتيىمدى، ستيلى دۇرىس، سالتى پاك حالقارالىق سەلبەستىك ورناسىن قالىپتاستىرۋعا سەپتىگىن تيگىزەدى. ەڭ ۇلكەن وركەندەپ كەلە جاتقان ەلدىڭ باسشىسى رەتىندە، ئتوراعا شي جينپيڭ داموۋ تۇرعىسىنان جازباي، G20نىڭ داموۋدى ماكرولىق ەكونوميكالىق سياساتتى سايكەستىرۋدىڭ الدىڭعى ورنىنا قويىپ، سيىسىمدى داموۋ، نەگىزدىك قۇرىلعى قۇرىلىسى، سيفرلى ەكونوميكا، كليمات، ەنەرگيا، قورشاعان ورتا سياقتى ماسەلەلەردە وركەندەپ كەلە جاتقان ەلدەردىڭ ۇيلەسىمدى تالاپ ـ تىلەكتەرىنە كوڭىل ئبولۋدىڭ ىلگەردىلەتتى. ئىشنارا ەلدەر نازار اۋدارعان دۇنيە جۇزىلدىك ساۋدا ۇيىمىنىڭ رەفورماسى ماسەلەسىنە مەڭزەس، ئتوراعا شي جينپيڭ دۇنيە جۇزىلدىك ساۋدا ۇيىمىنىڭ وزەكتى قۇنى مەن نەگىزگى پرينسيپىن قورعاپ، "ەرەكشە جانە پارىقتى ماملە جاساۋ"دان جازباي ئارى بىردەي كەڭەسۋ تاسىلىمەن ىلگەرىلەتىپ، دۇنيە جۇزىلدىك ساۋدا ۇيىمىنىڭ بازاردى اشىق ۇستاۋ، داموعدى جەبەۋ نەگىزگى ماقساتىن اناعۇرلىم ئونىمدى تۇردە ورىندالۋىنا مۇمكىندىك جاساۋ كەرەكتىگىن باسا دارىپتەدى. ئتوراعا شي جينپيڭ جۇڭگو ـ افريكا باسشىلارىنىڭ ئەدىدارلاسۋىن وتكىزىپ، جۇڭگو مەن افريكانىڭ ئوزارا ئتيىمدى سەلبەستىگىن تەرەڭدەتۋ، بىرلەسكەن مەملەكەتتەر ۇيىمىنىڭ 2030 ـ جىلعا دەيىنگى باياندى داموۋ كەڭەستىك ئتارتىبىن تيانقاتاندىرۋ سياقتى ماسەلەلەردى ئتۇيىندى تۇردە تالقىلاۋىن دارىپتەدى، جۇڭگو ـ افريكا سەلبەستىگىنىڭ جەتەكشىلىك رولىن ساۋلەلەندىرىپ، حالقارالىق قوعامنىڭ افريكانىڭ داموۋن قولداۋ بىرىككەن كۇشىن ۇيىستىرۋدى باسا دارىپتەپ، ماجلىسكە قاتىناسقان افريكا باسشىلارىنىڭ جانە بىرلەسكەن مەملەكەتتەر ۇيىمى باس حاتشىسىنىڭ جاقسى باعاسىن الدى.

ئۇشىنشى، ئىرى ەلدەر قارىم ـ قاتىناسىنىڭ اقاۋسىز داموۋىن جەبەدى

ژاڭ ي بىلاي دەدى: امەريكا جاق ئبىر قىدىرۋ سىڭار جاقتىلىق جانە قورعاماپازدىق ارەكەتىن قولدانىپ، جۇڭگو جاقتىڭ ورىندى، زاڭدى ۇقىق ـ مۇددەسىنە زيان جەتكىزگەندىكتەن، جۇڭگو امالسىزدان ئتيىستى قارسى شارا قولدانۋعا ئماجبۇر بولدى، ەكى ەل قارىم ـ قاتىناسىنىڭ كۇردەللىلىگى كورىنەكتى تۇردە ارتتى. وسى جولعى باسشىلار ئماجلىسى كەزىندە، ئتوراعا شي جينپيڭ ژاعدا بوينىنا امەريكانىڭ زۇڭتۇڭى ترامپپەن ئدىدارلاسىپ، جۇڭگو ـ امەريكا قارىم ـ قاتىناسىنىڭ داموۋنا ساياتىن ئتۇبىرلى ماسەلەلەر جونىندە جۇڭگو جاقتىڭ تۇرعىسىن بەينەلەپ، قازىرگى ئدوپ كەلىپ وتىرعان ەلەۋلى سىن ـ سايىس جونىندە رياسىز اڭگىمەلەستى. ئتوراعا شي جينپيڭ جۇڭگو مەن امەريكا دىپلوماتيالىق قارىم ـ قاتىناس ورناتقان 40 جىلدان بەرگى تاجىريبەلەر مەن ويلارىدى قورىتىندىلاپ، جۇڭگو مەن امەريكا سەلبەسسە ەكى جاققا دا پايدالى، تىرەسسە ەكى جاققا دا بىردەي زياندى ەكەنىن، سەلبەسۋدىڭ قاجاسۋدان جاقسى ەكەنىن، تىلدەسۋدىڭ قارسىلاسۋدان جاقسى ەكەنىن، ەكى ەل مۇددەسىنىڭ بارىنشا توعىسۋ، سەلبەسۋ سالاسىنىڭ كەڭ ەكەنىن، اتالمىس قاقتىعىس، تىرەسۋدىڭ توزاعىنا تۇسۋدەن ساقتانىپ، ئوزارا جەبەۋدى، بىرگە دامۇدى جۇزەگە اسىرۋ كەرەكتىگىن اتاپ كورسەتتى: ئتوراعا شي جينپيڭ جۇڭگونىڭ يەلىك ۇقىعى مەن ارنامىسىنا ساياتىن ماسەلەلەردە جۇڭگو جاقتىڭ ئوزدىگىنە وزەكتى مۇددەسىن، ئسوز جوق، قورعايتىندىعىن باسا دارىپتەدى. ترامپ ئوزىنىڭ ئتوراعا شي جينپيڭمەن تاماشا قارىم ـ قاتىناسىن قاستەرلەيتىندىگىن، ەكى ەلدىڭ مەملەكەت باسشىلارىنىڭ تىعىز بايلانىستى ساقتاۋىنىڭ توتەنشە ماڭىزدى ەكەندىگىن؛ امەريكا جاقتىڭ امەريكا ـ جۇڭگو قارىم ـ قاتىناسىنا ئمان بەرەتىندىگىن، جۇڭگوعا جاۋ كوزبەن قاراۋ نيەتىنىڭ جوقتىعىن؛ امەريكا جاقتىڭ جۇڭگو جاقپەن سەلبەستىك ورىستەتۋدى قالايتىندىعىن، امەريكا ـ جۇڭگو قارىم ـ قاتىناسىنىڭ بارعان سايىن جاقسى بولۋىن ئۇمت ەتەتىندىگىن ئبىلدىردى. ئتوراعا شي جينپيڭ تاعى جۇڭگو جاقتىڭ تايۋان ماسەلەسىندەگى قاتاڭ تۇرعىسىن قايتالاي باسا دارىپتەپ، امەريكا جاقتى ئبىر جۇڭگو پرينسيبى مەن جۇڭگو ـ امەريكا 3 بىرىككەن مازمۇنداماسىنىڭ بەلگىلەمەسىنە بويسۇنۋعا قۇزادى. ترامپ زۇڭتۇڭ امەريكا جاقتىڭ تۇرعىسىنىڭ وزگەرمەگەنىن تۇراقتاندىردى. امەريكا جاق ئبىر جۇڭگو ساياساتىن ۇزدىكسىز اتقارادى.

جۇڭگو مەن امەريكانىڭ ەكونوميكا ـ ساۋدا قالىسى جونىندە ئتوراعا شي جينپيڭ جۇڭگو مەن امەريكانىڭ ەكونوميكا ـ ساۋدا سەلبەستىگىنىڭ ئمانى ئوزارا پايدا جەتكىزىپ تەڭ يگىلىككە كەنەلۋ ەكەنىن، ەكى جاقتىڭ الاۋزدىعىندا، سايىپ كەلگەندە، تەڭ تۇرعىدا تىلدەسۋ، كەڭەسۋ ارقىلى ەكى جاق بىردەي قابىلدايتىن شەشۋ ئادىسىن تابۋ كەرەكتىگىن باسا دارىپتەدى. ترامپ زۇڭتۇڭ مۇنى قۇپتاپ، ەكى جاقتىڭ ەكونوميكا ـ ساۋدا سياقتى سالالارداعى الاۋزدىقتارىن ۇيلەسىمدى ئبىر جاقتى ەتۋى كەرەكتىگىن، امەريكا جاقتىڭ ەندىگارى جۇڭگوعا ەكسپورت ەتىلەتىن ونىمدەردەن جاڭادان ۇستەمەلەپ كەدەن باجىسىن المايتىندىعىن ئبىلدىردى.

ژاڭ ي بىلاي دەدى: ەكى ەلدىڭ مەملەكەت باسشىلارىنىڭ ئدىدارلاسۋىندا قول جەتكەن ەڭ ماڭىزدى ورتاق تانىم مىناۋ: ەكى جاق سايكەسۋدى، سەلبەسۋدى، ورنىقتىلىقتى نەگىزگى ارنا ەتكەن جۇڭگو ـ امەريكا قارىم ـ قاتىناسىن ۇزدىكسىز ىلگەرىلەتۋگە قوسىلدى. ەكى جاق تەڭ جانە ئوزارا قۇرمەت ەتۋ نەگىزىندە ەكونوميكا ـ ساۋدا كەڭەسىن قايتا باستايتىندىعىن جاريالادى. وسى ماڭىزدى ورتاق تانىمدار حالقارالىق قوعام مەن الەم بازارىنا بەلسەندى جانە ۇنامدى سيگنال تاراتتى.

ژاڭ ي بىلاي دەدى: جۇڭگو مەن امەريكا ارا ـ سىندا نە مىناداي نەمەسە نە انادايى قايشىلىقتار مەن الاۋزدىقتار ئالى دە ئومىر ئسۇرىپ وتىرعانىمەن، ئبىراق ەكى جاق ەكى ەلدىڭ مەملەكەت باسشىلارى تۇراقتاندىرعان پرينسيپ پەن ورتاق تانىم بوينىنشا، ەكى جاقتى قارىم ـ قاتىناستىڭ داموۋنىڭ دۇرىس بەتالىسن مەقتاپ يگەرىپ، ئوزارا تيىمدىلىك جاساۋ، ئوزارا پايدا جەتكىزۋ نەگىزىندە سەلبەستىكتەردى كەڭەيتىپ، ئوزارا قۇرمەت ەتۋ نەگىزىندە الاۋزدىقتى تەجەپ، ەكى ەلدىڭ قارىم ـ قاتىناسىندا قازىرگى، سوندای ـ اق جارىقتا شعۇى مۇمكىن بولعان ئتۇرلى ماسەلەلەردى ۇيلەسىمدى شەشە السا بولعانى، جۇڭگو ـ امەريكا قارىم ـ قاتىناسىنىڭ نىق قادامەمەن الستارعا جەتۋىن ىلگەردىلەتىپ، ەكى ەل حالقتارىن اناعۇرلىم جاقسى باقتىقا كەنەلتىپ، دۇنيە ئجۇزى حالقىنا يگىلىك جەتكىزۋدەن ئۇمت بار ەكەندىگىنە سەنۋگە قاقىلمىز.

ژاڭ ي بىلاي دەدى: ئتوراعا شي جينپيڭنىڭ وسى جولى وساكاعا بارىپ G20نىڭ باسشىلار ماجلىسىنە قاتىناسۋىنا جاپونيا جاق ەرەكشە ئمان بەردى. باس ئۇزىر انبەي جينسان ئتوراعا شي جينپيڭ بارا سالعان كۇنى كەڭەس وتكىزدى ئارى قارسى الۋ كەشكى قوناعاسىن بەردى. ەكى جاق ەكى ەلدىڭ قارىم ـ قاتىناسىنىڭ اناعۇرلىم جاقسارۋىن، داموۋن ىلگەرىلەتۋ جونىندە 10 ئتۇيىندى ورتاق تانىمعا كەلىپ، جۇڭگو مەن جاپونيانىڭ 4 ساياسي حۇجاتىندا تۇراقتاندىرىلعان ئتۇرلى پرينسيپتەرگە بويسۇنىپ، جۇڭگو، جاپونيا "ئوزارا سەلبەستىك سەرىك سانالۋ، ئوزارا حاۋپ توندىرمەۋ" ساياسي تانىمىن امالياتتا ايگىلەۋ؛ جوعارى جىكتەگىلەردىڭ جەتەكشىلىگىن كۇشەيتىپ، مۇددەلەردىڭ توعىسۋىن تەرەڭدەتىپ، قازىر جاقتىڭ كاسىپورىندارىنا ئادىل، كەمىستۋ بولماعان، مەجەلەۋگە بولاتىن تيجارات ـ ساۋدا ورتاسىن ازىرلەپ بەرۋ؛ وركەنيەتتەر تىلدەسۋىن دارىپتەپ، حالقتار تىلەگىنىڭ توعىسۋىن جەبەپ، سەزىمتال ماسەلەلەردى ۇيلەسىمدى ئبىر جاقتى ەتىپ، سىندارلى ەكى جاقتى حاۋپسىزدىك قارىم ـ قاتىناسىن ورناتۋدى ىلگەرىلەتۋ؛ الەمدىك سىن ـ سايىسقا قول ۇستاسا توتەپ بەرىپ، كوپ جاقتىلىق پەن ەركىن ساۋدا ئتۇزىلىسىن قورعاپ، جاڭا ئداۋىر تالابىنا ۇيلەسەتىن جۇڭگو ـ جاپونيا قارىم ـ قاتىناسىن ورناتۋعا بىرگە كۇش سالۋ كەرەكتىگىن باسا دارىپتەدى. وسى ورتاق تانىمدار الداعى ۇقتىناعى جۇڭگو ـ جاپونيا قارىم ـ قاتىناسىنىڭ بەتالىسىن ايقىندادى. ئتوراعا شي جينپيڭ كورەيانىڭ زۇڭتۇڭى ۇن زاييىنمەن ئدىدارلاسىپ، ەكى جاقتى قارىم ـ قاتىناس، سوندای ـ اق چاۋشيان تۇبەگىنىڭ جاعدايى جونىندە پىكىر اۋىستىردى ئارى جاڭا ورتاق تانىمعا كەلدى. ئتوراعا شي جينپيڭ فرانسيانىڭ زۇڭتۇڭى ماكرونمەن، گەرمانيانىڭ زۇڭلىيى مەركەلمەن جەكە ـ جەكە كەزدەسىپ، ەكى جاقتى، كوپ جاقتى جۇلگەدەگى تىلدەسۋدى، سەلبەستىكتى ۇزدىكسىز ىلگەرىلەتىپ، جۇڭگو ـ ەۋروپا قارىم ـ قاتىناسىنىڭ دامۋىن كەڭەيتۋ داموۋنا جەتەكشىلىك ەتۋدى اقىلداسىپ بەلگىلەدى. ئتوراعا شي جينپيڭ بازارى جاڭادان گۇلدەنگەن ەلدەر مەن وركەندەپ كەلە جاتقان ەلدەردى ئىرى ەلدەردىڭ باسشىلارىمەن ىنتىماقتاسۋعا، سەلبەسۋگە ئمان بەرىپ، وڭتۇستىك افريكانىڭ زۇڭتۇڭى راماپوسامەن، يندونەزيانىڭ زۇڭتۇڭى جوكومەن جەكە ـ جەكە ئدىدارلاستى. بريكس ەلدەرى باسشىلارىنىڭ ئدىدارلاسۋىنا، جۇڭگو، رەسەي، ئۇندىستان باسشىلارىنىڭ ئدىدارلاسۋىنا قاتىناسقان كەزدەرىندە، ئتوراعا شي جينپيڭ بريكس ەلدەرىنىڭ ستراتەگيالىق سەرىكتەستىك قارىم ـ قاتىناسىن تەرەڭدەتىپ، ەكونوميكا، ساياسي حاۋىپسىزدىك، گۇمانيتارلىق اۋىس ـ كۇيىس سىندى ۇش ۇلكەن سالادا سەلبەستىكتى تەڭگەرە ىلگەرىلەتىپ، بريكس ەلدەرىنىڭ سەلبەستىك نەگىزىن نىعايتۋ؛ جۇڭگو، رەسەي، ئۇندىستان ـــ 3 جاق سەلبەستىك مەحانيزمىن كۇشەيتىپ، قارسىلاسقاننان گورى تىلدەسۋگە، وداقتاسقاننان گورى سەرىكتەسۋگە تاباندى بولىپ، ئىرى ەلدەردىڭ سەلبەسىپ تەڭ يگىلىككە كەنەلۋ، ئتيىمدى نەگىزداستىق جاساۋ جاڭا جولىمەن ئجۇرۋ كەرەكتىگىن باسا دارىپتەدى.

قازىر ورتا شىعىس جاعدايى، چاۋشيان تۇبەگى ماسەلەسى ماڭىزدى سەزىمتال تۇيىندە تۇر، ول ئىرى ەلدەر قارىم ـ قاتىناسىنىڭ بەتالىسنا سايىپ، وسى رەتكى باسشىلار ئماجلىسى كەزىندە ئار جاق نازار اۋدارعان، تالقىلاعان تاقىرىپقا اينالدى. ئتوراعا شي جينپيڭ ماجلىسكە قاتىناسقان باسشىلارمەن پىكىرلەسىپ، اۋىس ـ كۇيىس جاساپ، تۇرعىلاردى سايكەستىرىپ، قاتىستى مەملەكەتتەردى كەڭەسۋدى، اقىلداسۋدى كۇشەيتۋگە، ئوڭىردىڭ بەيىتشىلىگى مەن ورنىقتىلىعىن قورعاۋعا نىتتالاندىرىپ، جەتەكتەپ، قولاماتالى ماسەلەلەردى ساياسي جولمەن شەشۋ ئۇرداسىن ىلگەرىلەتۋ ئۇشىن سىندارلى رول اتقاردى.

ئتورتىنشى، جۇڭگونىڭ داموۋىنىڭ نۇرلى بولاشاعىن بايىمدادى

ژاڭ ي بىلاي دەدى: جۇڭگونىڭ داموۋى، كورىكەيۋى توسۋعا كەلمەيتىن تاريحي سوزىلىسىنىڭ، سونىمەن بىرگە وعان قوسارلانعان كەدەرگىلەر مەن بوگەدە ۇندەردەن ساقتانۋ قيىن. ئتوراعا شي جينپيڭ وسى رەتكى ساپارىندا اشىق ئسوز سويلەۋ، كەڭەس وتكىزۋ، كەزدەسۋ سياقتى ورىندىردان پايدالانىپ، جۇڭگونىڭ داموۋ ۇستانىمى مەن سەلبەستىك دارىپتەمەلەرىن بايىمداپ، جۇڭگونىڭ ئوز جولىمەن جاقسى جۇرە الاتىنى، ئوز ئىسىن جاقسى ىستەي الاتىنى سەنىمى بار ەكەندىگىن، دۇنيە جۇزىندەگى ئار ەلمەن بەيبىت قاتار تۇرىپ، سەلبەسپ تەڭ يگىلىكتەنەتىندىگىن باسا دارىپتەپ، سىرتقى دۇنيەنىڭ جۇڭگونى ئتۇسىنۋىن جانە قولداۋىن تەرەڭدەتتى. ئتوراعا شي جينپيڭ جۇڭگو ەكونوميكاسىنىڭ ورنىقتىلىق بارىنىڭ سىندا جاقسارۋعا بەتتەگەن اينالىم جاعدايىن تانىستىرىپ، جۇڭگونىڭ بازاردى اشىق ۇستاۋ، ئىمپورتتى كەڭەيتۋ، تيجارات ـ ساۋدا ورتاسىن جاقسارتۋ، ەركىن ساۋدا ورنالاستىرۋى مەن وڭىرلىك ەكونوميكانى ئبىر تۇلعالاندىرۋدى ىلگەرىلەتۋ جونىندەگى ايقىن پوزيتسياسى مەن ەڭ جاڭا شارالارىن جاريالاپ، جۇڭگونىڭ سىرتقا ەسىك اشۋدىڭ جاڭا جاعدايىن جەدەل قالىپتاستىرىپ، جوعارى ساپالى داموعدى قۇلشىنا ىلگەرىلەتىپ كەلە جاتقاندىعىن اتاپ كورسەتتى. ئتوراعا شي جينپيڭ G20 باسشىلار ئماجلىسىنىڭ قاتىستى تاقىرىپتارىمەن بىرلەسترىپ، "ئبىر بەلدەۋ، ئبىر جول" دى جوعارى ساپامەن بىرگە قۇرۋ سەلبەستىگى اعمعا ۇيلەسىپ، حالىق تىلەگىنەن شىعادى دەپ قاراپ، جۇڭگونىڭ دۇنيە ئجۇزى ەكونوميكاسى ارتۇىنىڭ قوزعاۋشى كۇش قاينارى، الەمدىك بىرگە اشىق ۇستاۋدى ىلگەرىلەتۋشى، ئار ەلدىڭ ساۋدا ورايلارىن كەڭەيتەتىن ۇلكەن بازار ەكەندىگىن، حالقارالىق قوعامعا اناعۇرلىم كوپ وراي ازىرلەپ، اناعۇرلىم ۇلكەن پايدا بەرەتىندىگىن قايتالاي ئبىلدىردى.

ژاڭ ي سوڭىندا بىلاي دەدى: ئتوراعا شي جينپيڭنىڭ وسى رەتكى ساپارى كوپ جاقتىلىق پەن ەكى جاقتىلىقتى ئبىر تۇتاس جوسپارلاپ، ئىرى ەلدەر مەن توڭىرەكتەگى ەلدەردى بىردەي ويلاستىرىپ، دامعان ەلدەر مەن بازارى جاڭادان گۇلدەنگەن جانە وركەندەپ كەلە جاتقان ەلدەردى قامتىدى ـــ جۇڭگونىڭ جان ـ جاقتى دىپلوماتياسىنىڭ تاعى ئبىر رەتكى تابىستى امالياتى. بيىل 6 ـ ايدان بەرى، ئتوراعا شي جينپيڭ ىركەس ـ تىركەس 4 رەت ساپارعا شعىپ، جاڭا جۇڭگونىڭ دىپلوماتيا تاريحىندا رەكورد جاراتتى. بۇل 4 رەتكى ماڭىزدى دىپلوماتيالىق قيمىل تەعىز ۇشتاسىپ، سايكەسە ىلگەرىلەتىپ، جۇڭگونىڭ حالقارالىق نقپالىنىڭ ونان ارى جوعارىلاۋىن، سىرتقى دىنەردەگى جالپىلىق ورنالاستىرۋدىڭ ونان ارى كەمەلدەنۋىن، ستراتەگيالىق جوسپارلاۋ ئورىسىنىڭ ونان ارى كەڭەيۋىن جۇزەگە اسىردى. قازىر دۇنيە جۇزىندە بىلقپالىق جاعدايى مەن وزگەرىس جالعاسۋدا، ئتۇرلى تۇراقسىز، بەلگىسىز فاكتورلار ئالى ورشۇدە، ئبىز شي جينپيڭنىڭ دىپلوماتيا يدەياسىن جەتەكشى ەتىپ، وي ـ سانانىڭ سەرگەكتىگىن ساقتاپ، تاباندىلىقتى ساقتاپ، بايسالدىلىقپەن توتەپ بەرىپ، بەلسەنە ئىس تىندىرىپ، جۇڭگو ەرەكشەلىگىندەگى ئىرى ەل دىپلوماتياسىنىڭ جاڭا ناتيجەسىن قۇلشىنا جاراتۋىمىز كەرەك.

زاڭ بوينشا ەرەكشە كەشىرىم جاساۋ زاڭمەن جونگە سالۋ رۋحىن ايگىلەدى

(باسى 1 ـ بەتتە)

زاڭمەن جونگە سالناتىن جۇڭگو قۇرىلىسىن ىشكەرىلەي ىلگەرىلەتۋگە ئتيىمدى؛ كەڭشىلىك پەن قاتاڭدىق ئوزارا سايكەسەتىن قىلمىستىق ىستەر ساياساتىن دايەكتىلەندىرىپ، تيانقاتاندىرىپ، ەرەكشە كەشىرىم جاساۋدىڭ باۋراۋ اسەرىن تولىق ساۋلەلەندىرىپ، كەرەناۋ فاكتورلاردى مۇمكىندىگىنشە بەلسەندى فاكتورلارعا اينالدىرىپ، قوعامنىڭ جارا ـ سىمدىلىعىن، ورنىقتىلىعىن جەبەۋگە ئتيىمدى؛ ەلىمىزدىڭ ادامدىق ۇققتى ئادىلىالىق قاماتاماسىز ەتۋ دەڭگەيىن ايگىلەپ، ەلىمىزدىڭ اشىق، دەموكراتيالى، زاڭمەن جونگە سالناتىن، وركەنيەتتى حالقارالىق وبرازىن ونان ارى ورناتۋعا ئتيىمدى.

مەملەكەتتى جاپپاي زاڭمەن جونگە سالۋ نەگىزدىك، قاماتاماسىزدىق رولعا يە. بۇل رەتكى ەرەكشە كەشىرىم جاساۋ مەملەكەتتى جاپپاي زاڭمەن جونگە سالۋ تالابىن دايەكتىلەندىردى. ەرەكشە كەشىرىم جاسالعان 9 تۇردەگى قىلمىستىلاردىڭ ىشىندە كەيبىرى ۇلتتىڭ تاۋەلسىزدىگى مەن جاڭا جۇڭگونى قۇرۋ ئۇشىن ۇلەس قوسقان، ولارعا ەرەكشە كەشىرىم جاساۋ ارقىلى جۇڭگونى حالىق رەسپۇبليكاسى قۇرىلعاندىعىنىڭ 70 جىلدىعىن قۇتتىقتاۋ نەگىزگى تاقىرىبىن كورنەكتىلەندىرۋگە بولادى. كەيبىرى مەملەكەت بيلىگىن بەكەمدەۋ، مەملەكەتتىك يەلىك ۇقىعىن، حاۋىپسىزدىگىن جانە تەررىتورىيا بۇتىندىگىن قورعاۋ ئۇشىن ۇلەس قوسقان، مەملەكەتتىڭ قۇدىرەتتەنۋىن مەن جالپىلىق مەملەكەت قۇاتىنىڭ جوعارىلاۋى ئۇشىن ۇلەس قوسقان، مەملەكەت قورعانىسىن بەكەمدەۋ، وتاندى جانە سوتسيالىستىك وسىزامانداندىرۋ قۇرىلىسىن قورعاۋ ئۇشىن ۇلەس قوسقان، ت.ب، ولارعا ەرەكشە كەشىرىم جاساۋ وسى رەتكى ەرەكشە كەشىرىم جاساۋدىڭ ماقساتىنا ۇيلەسەدى. سونىمەن بىرگە، قياناتشىلدىق، پاراقورلىق قىلمىسى، اۋىر قىلمىستىق ىستەر قىلمىسى، لاڭكەستىك ارەكەت قىلمىسى، مەملەكەت حاۋىپسىزدىگىنە قاتەر ئتوندىرۋ قىلمىسى سياقتى ەرەكشە بەينەدەگى قىلمىستىلارعا ەرەكشە كەشىرىم جاسالمادى، مۇندا كەزەكتەگى ئىرىپ ـ شرۋگە قارسى كۇرەس ئالى دە قاتاڭ بولىپ وتىرعان جاعداي تولىق ويلاستىرىلىپ، سوندای ـ اق حالىق بۇقاراسىنىڭ حاۋىپسىزدىگى سەزىمىن قورعاۋدىڭ، مەملەكەتتىڭ حاۋىپسىزدىگىن قورعاۋدىڭ قاجەتتى تولىق ويلاستىرىلىپ، ايقىن زاڭمەن جونگە سالۋ رۋحى ايگىلەندى.

بۇل رەتكى ەرەكشە كەشىرىم جاساۋدىڭ جاقسى ساياسي ناتيجەگە، زاڭدىق ناتيجەگە، قوعامدىق ناتيجەگە قول جەتكىزۋىنە شىنايى كەپىلدىك ەتۋ ئۇشىن، ئسوز جوق، بەلسەندى، بايىپتى بولۋ پرينسيپىنە تابانداى بولۋ، جۇڭگونى حالىق رەسپۇبليكاسى 70 جىلدىعىن قۇتتىقتاۋدى كوزدەۋمەن بىرگە، كەزەكتەگى ەلىمىزدىڭ قىلمىستىق ىستەر قىلمىستىلارى سياقتى ناقتى جاعدايلارىن دا ويلاستىرىپ، بىرتىندەپ ىلگەرىلەۋ تالابى بوينىنا ەرەكشە كەشىرىم جاساۋ قىزمەتىن ويداعىداي ىستەۋ؛ ئسوز جوق، ئادىل، تۇراشسىل بولۋ پرينسيپىنە تابانداى بولىپ، ەرەكشە كەشىر